

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sabri Sefa Erdem¹
Filiz Bolu²
Atilla Senih Mayda³

¹Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD
²Adıyaman Halk Sağlığı Müd.
³Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD

Yazışma Adresi:

Sabri Sefa Erdem
Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD, Düzce
Tel: +90 531 221 86 64
E-mail: erdem__ssefa@hotmail.com

Geliş Tarihi: 05.04.2017
Kabul Tarihi: 04.06.2017
DOI: 10.18521/kt.304120

Konuralp Tıp Dergisi
e-ISSN1309-3878
konuralptipdergi@duzce.edu.tr
konuralptipdergisi@gmail.com
www.konuralptipdergi.duzce.edu.tr

Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanımlanması

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Hastalıkları Polikliniği'ne başvuran 0-6 yaş çocukların annelerinin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini alma düzeylerini araştırma amaçlanmaktadır.

Yöntem: Bu araştırma 2 Ağustos 2016-1 Eylül 2016 tarihleri arasında Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları Polikliniği'ne herhangi bir nedenle başvuran 0-6 yaş çocukların annelerinden araştırmaya katılmayı kabul eden 117 kişi üzerinde yapıldı. Veriler anket formu ve "ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanımlama ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin sunumunda tanımlayıcı istatistiklerden sıklık, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ile kategorik değişkenlerin analizinde Pearson Ki-kare veya Fisher's exact testleri kullanıldı, p<0.05 değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Araştırma sonucunda annelerin ölçek puan ortalaması 168,03±20,49'du. Annelerin ölçekten aldıkları puanlar anne yaşı ve çocuğun ev kazası geçirme durumuna göre değerlendirildiğinde; yaşı 30 ve altında olanlar ile çocuğu son 2 ayda ev kazası geçirmiş olanların puanlarının diğerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır (p=0,038, p=0,010). Çocukların son 2 ayda ev kazası geçirme durumu ile bazı demografik özelliklerin karşılaştırılmasında ise anlamlı bir sonuç saptanmamıştır.

Sonuç: 0-6 yaş çocuğu olan annelerin %12.8'inin çocuğunun son 2 ayda ev kazası geçirdiği ve bunların çoğunun erkek olduğu saptandı. Tüm aile bireylerine ev kazalarına yönelik farkındalık kazandırılması gerekmektedir. Ev kazalarını önlemek için alınması gereken önlemler bir kontrol listesi şeklinde sunulabilir. Konuyla ilgili daha geniş çapta çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anne, Çocuk, Ev Kazası, Güvenlik.

To Identify Safety Measures of Mothers Against Home Accidents

ABSTRACT

Objective: In this study, it is aimed to investigate the level of taking security measures for home accidents of the mothers of 0-6 years old children who applied to Düzce University Medical Faculty Hospital Pediatrics Polyclinic.

Methods: This study was conducted on 117 people who agreed to participate in the research from the mothers of children aged 0-6 who applied to polyclinic between 2 August 2016-1 September 2016 for any reason. The study data were collected through a questionnaire form and the scale form. In the presentation of the data, frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson Chi-square and Fisher's exact tests were used, p <0,05 was considered statistically significant.

Results: As a result of the research, the mean score scale of the mothers was found 168,03 ± 20,49. When the scores obtained from the scales were evaluated, it was found that those whose mothers were younger 30 years and who had a home accident in the last 2 months were significantly higher than the others (p=0,038, p=0,010). There was no significant difference in the comparison of the demographic characteristics of the children with the home accident in the last 2 months.

Conclusion: It was found that 12,8% of the mothers with 0-6 years children had a house wreck in the last 2 months and 86,7% of them were male. All family members need to be aware of home accidents. Measures for taken to prevent domestic accidents can be presented as a checklist. More extensive works on the subject should be done.

Keywords: Mother, Child, Home Accident, Safety.

GİRİŞ

Ev kazaları evin içerisinde, bahçesinde veya çevresinde meydana gelen kazalardır (1). Önlenabilir olmaları, sık rastlanmaları, ölüm veya sakatlığa yol açabilmeleri nedeniyle ev kazaları önemli halk sağlığı sorunları arasında yer almaktadır (2). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre düşmeler, yanıklar ve zehirlenmeler ev kazalarında morbidite ve mortalitenin en önemli sebepleridir (5).

Ev kazaları için çocuklar ve yaşlılar yüksek riskli gruptadır (2). Çocuklar, tehlikelerin bilincinde olmamaları, çevresel risklere duyarlı ve açık olmaları, bulma ve öğrenme konusunda meraklı olmaları gibi nedenlerle ev kazalarına oldukça açıktırlar (1). Özellikle okul öncesi dönemde evde olan çocuklar ev kazaları ile daha çok karşı karşıya kalmaktadır. İrlanda’da yapılan bir çalışmada tüm ev kazalarının %39,2’sinin 0-15 yaş arasında, %19,4’ünün ise 5 yaş altı çocuklarda görüldüğü bildirilmiştir (3). Ev kazaları sıklığı, ülkeler ve yaş gruplarına göre değişmekle beraber çocukluk çağı kazalarının %25’ni oluşturmaktadır (4).

“Kaza” terimi öngörülemeyen bir olay olarak tanımlanmakla birlikte kazalar çoğunlukla yüksek risk altındaki çocuklar ve ailelerinde, az çok öngörülebilir durumlar çerçevesinde gelişmektedir (6). Turan ve Ceylan’ın 2007 yılında yaptıkları çalışmada belirttikleri üzere ev kazaları ev içinde yapılacak basit düzenlemeler ve çocuklarla en çok zamanını geçiren annelere düzenli olarak verilecek eğitimlerle, ebeveynlerin bilinçlenmesi sağlanarak önlenabilir (7). Ev kazalarının önlenmesine yönelik ülke genelinde planlanan çalışmalar Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun Çok Paydaşlı Sağlık Sorumluluğunu Geliştirme Programı’nda da yer almıştır (8).

Özellikle 0-6 yaş grubu çocuklar gelişimsel olarak kendilerini kaza ve yaralanmalardan tam olarak koruyamadıklarından, bu yaş grubu çocuklar için emniyetli ortamların oluşturulması ve yaşam alanlarının güvenliğinin anne-babaları tarafından denetlenmesi gereklidir (9).

Bu çalışmada 0-6 yaş grubu çocukların bakımından birinci derece sorumlu kişiler olan anne ve babalardan; annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini alma düzeylerini araştırmayı amaçladık.

MATERYAL VE METOD

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma 2 Ağustos 2016-1 Eylül 2016 tarihleri arasında Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Hastalıkları Polikliniği’ne herhangi bir nedenle başvuran 0-6 yaş çocukların annelerinden araştırmaya katılmayı kabul eden 117 kişi üzerinde uygulandı.

Araştırma uygulanmadan önce Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi İnvaziv Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulun’dan 27.06.2016 tarih ve 2016/66 karar numaralı etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri: çocukların ev kazası geçirme durumu ve anneler tarafından “ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği”nden alınan puanlar iken bağımsız değişkenleri: Annenin öğrenim durumu, çalışma durumu, yaşı, evde yaşayan kişi sayısı, ailenin gelir durumu ile ailenin ikamet ettiği yerdir.

Veri toplama aracı olarak: Annenin yaşı, medeni durumu, yaşadığı yer, öğrenim durumu, mesleği, aile gelir durumu, çocuk sayısı ve hane halkı sayısı gibi sosyodemografik özelliklerini ve çocukların ev kazası geçirme durumunu sorgulayan 15 soruluk anket formu ile 40 sorudan oluşan “0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği’ Çınar ve Görak tarafından, annelerin çocukları ev ortamında karşılaşılan kazalardan korumaya yönelik güvenlik önlemlerine ilişkin tutumlarını tanılamak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 34 olumlu, 6 olumsuz ifade içeren 40 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi olan ölçekte her madde için puanlama 1’den 5’e kadar değişmektedir. Olumsuz ifade içeren 6, 9, 23, 26, 30, 40’ncü maddelerin puanları tersine çevrilerek kullanılmaktadır. Ölçeğin Türkiye geçerlilik-güvenirlik çalışması Çınar N. tarafından yapılmış ve Cronbach Alfa katsayısı 0.82 olarak bildirilmiştir. Ölçeğin minimum puanı 40, maksimum puanı 200’dür. En yüksek puan annenin çocuğunu ev kazalarından korumaya yönelik önlemleri en üst düzeyde aldığını göstermektedir (10).

Araştırmaya katılma kriterleri: 2 Ağustos 2016-1 Eylül 2016 tarihleri arasında Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Hastalıkları Polikliniği’ne başvurmuş olmak, 0-6 yaş grubu çocuğa sahip olmak ve gönüllü olmak. Araştırmaya katılmama kriterleri: Gönüllü olmamak.

İstatistik Analizler: Anketlerden elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) versiyon 22.0 for Windows paket programı ile analiz edildi. Verilerin sunumunda tanımlayıcı istatistiklerden sıklık, yüzde, aritmetik ortalama±standart sapma kullanıldı. Kategorik değişkenlerin analizinde ise Pearson Ki-kare veya Fisher’s exact testleri kullanıldı, p<0.05 değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Hastalıkları Polikliniği’ne 2 Ağustos 2016-1 Eylül 2016 arasında başvuran ve 0-6 yaş çocuğu olan 117 annenin katıldığı bu çalışmada katılımcıların %46,2’si ortaokul veya lise mezunu, %81,2’si ev hanımı ve %57,3’ü il merkezinde yaşamaktaydı. Algılanan gelir düzeyi bakımından katılımcıların çoğu (%66,7) gelirleri giderlerini

tam karşılayan gruptaydı. Katılımcıların %67,5'i 2 ve daha fazla çocuk sahibiydi ve %88,9'u çocukların bakımıyla kendileri ilgilenmekteydi. Annelere çocuklarının son 2 ayda ev kazası geçirip geçirmediği sorulduğunda, annelerin %12,8'inin "evet" cevabını verdiği ve ev kazası geçiren çocukların %86,7'sinin erkek olduğu görüldü. Geçirilen ev kazalarının çoğunu (%60) hastane başvurusu gerektirmeyen durumlar oluşturmaktaydı. Ailelerin bazı sosyodemografik özellikleri ve çocuğun ev kazası geçirme durumu Tablo 1'de gösterilmiştir.

Annelerin ölçekten aldıkları puanlar bazı sosyodemografik özelliklerle karşılaştırıldığında yaşı 30 ve altında olan ve çocuğu son 2 ayda ev kazası geçirmiş olan annelerin puanlarının diğerlerinden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır (p=0,038, p=0,010). Annelerin ölçekten aldıkları puanların sosyodemografik özelliklere göre ortalaması Tablo 2'de gösterilmiştir.

Araştırma sonucunda '0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği'nden aldıkları puan; en düşük: 83, en yüksek: 200 ve ortalama 168,03±20,49 olarak bulunmuştur. Katılımcılar tarafından ölçeğe verilen yanıtların dağılımı (n=117) Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılanların bazı sosyodemografik özelliklere ve çocuğun ev kazası geçirme durumuna göre dağılımı.

Özellik	Sayı	%	
Yaşanan yer	İl	67	57.3
	İlçe	32	27.4
	Köy	18	15.4
Annenin eğitim durumu	İlkokul ve altı	38	32.5
	Ortaokul ve Lise	54	46.2
	Üniversite	25	21.4
Annenin çalışma durumu	Çalışıyor	22	18.8
	Ev hanımı	95	81.2
Ailenin gelir durumu	Fazla	24	20.5
	Tam karşılıyor	78	66.7
	Yetmiyor	15	12.8
Çocuk sayısı	1 tane	38	32.5
	2 ve üzeri	79	67.5
Çocuğun bakımıyla ilgilenen kişi	Anne	104	88.9
	Akraba	9	7.7
	Bakıcı	4	3.4
Çocuğun son 2 ayda ev kazası geçirme durumu	Evet	15	12.8
	Hayır	102	87.2
Ev kazası geçiren çocuğun cinsiyeti	Erkek	13	86.7
	Kız	2	13.3
	Düşme	7	46.7
Geçirilen kaza tipi	Yanma	3	20.0
	Kesik	3	20.0
	Kapıya parmak sıkışması	2	13.3
Kaza sonrası ne olduğu	Hastane başvurusu gerekmedi	9	60.0
	Hastanede basit müdahale yeterli oldu	5	33.3
	Hastanede yatış gerekli	1	6.7

Tablo 2. Ailelerin bazı sosyodemografik özelliklerine göre ölçek puan ortalamaları.

Özellik	n	Ort±SD	p	
Anne yaşı	≤30	63	168.32±21.7	0.038
	>30	54	167.69±19.2	
Yaşanan yer	İl	67	170.01±18.5	0.096
	İlçe	32	169.25±16.2	
	Köy	18	158.44±30.8	
Annenin eğitim durumu	İlkokul ve altı	38	163.95±22.6	0.259
	Ortaokul ve Lise	54	168.89±20.9	
	Üniversite	25	172.36±15.3	
Annenin çalışma durumu	Çalışıyor	22	175.41±14.1	0.957
	Ev hanımı	95	166.32±21.4	
	Fazla	24	170.92±16.3	
Ailenin gelir durumu	Tam karşılıyor	78	166.94±20.9	0.695
	Yetmiyor	15	169.07±25.0	
Çocuk sayısı	1 tane	38	169.26±23.9	0.312
	2 ve üzeri	79	167.43±18.7	
Çocuğun bakımıyla ilgilenen kişi	Anne	104	166.92±21.2	0.250
	Akraba	9	175.78±12.4	
	Bakıcı	4	179.25±4.5	
Çocuğun son 2 ayda ev kazası geçirme durumu	Evet	15	157.67±29.7	0.010
	Hayır	102	169.55±18.5	
Ev kazası geçiren çocuğun cinsiyeti	Erkek	13	159.38±29.3	0.588
	Kız	2	146.50±41.7	
	Düşme	7	155.00±39.8	
Geçirilen kaza tipi	Yanma	3	153.67±27.1	0.963
	Kesik	3	165.33±21.13	
	Kapıya parmak sıkışması	2	161.50±13.4	

Katılımcıların çocuklarının son 2 ayda ev kazası geçirme durumunun bazı özelliklere göre dağılımı Tablo 4'de gösterilmiştir. İlkokul ve altı eğitim seviyesine (%21,1) sahip annelerin çocuklarında olduğu gibi ev hanımı olan (%13,7),

çocuğun bakımıyla kendileri ilgilenen (%13,5), yaşı 30'dan az olan (%14,3), gelir gider dengesizliği olan (%15,4), köyde yaşayan (%27,8) ve tek çocuğa sahip annelerin (%15,8) çocuklarında ev kazası geçirme oranı daha yüksek saptanmıştır.

Tablo 3. Katılımcılar tarafından ölçek sorularına verilen yanıtların dağılımı (n=117).

Maddeler	Her Zaman	Çoğu Zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
Banyo ve tuvalet zeminini kuru tutmaya özen gösteririm.	1	3	11	38	64
Mobilya seçerken keskin kenarlı ve sivri köşeli olmamasına dikkat ederim.	4	8	16	34	55
Kullanılmayan elektrik prizlerini plastik koruyucularla kapatırım veya önüne engel oluşturacak koltuk gibi eşyalar çekerim	8	11	17	18	53
Tuvalet ve banyo kapılarını kapalı tutarım	4	6	10	22	75
Çocuğumu yaşına uygun büyüklükte sandalyeye oturturum	16	13	22	27	39
Çamaşır makinemi fişe takılı ve kapağını açık bırakırım	15	18	20	22	42
Evde acil kazalarda kullanılmak üzere oksijenli su tentürdiyot gibi maddeler Bulundururum	19	16	17	15	50
Çocukların ağızlarına yemek varken konuşmalarını veya oyun oynamalarını tehlikeli bulurum	1	7	20	23	66
Sıcak yiyecek ve içecekleri çocuğum rahatlıkla ulaşabileceği yerlere koyarım	10	8	10	12	77
Çekirdekli meyveleri çocuklarıma çekirdeklerini ayıklayarak yedirmeye dikkat ederim	3	3	17	27	67
Kibrit çakmak gibi maddeleri çocuğumun erişemeyeceği yerlere kaldırırım	5	1	6	21	84
Misafirlikte veya misafir varken çocuğumun güvenliğini izlerim	4	5	13	29	66
Soba,şömine,radyatör gibi ısıtıcı araçların çevresine koruyucu parmaklıklar koyarım	13	15	18	23	48
Çocuğumu banyo küvetinde yalnız bırakmaktan kaçınırım	4	3	4	16	90
Soyulan yıpranan elektrik kablolarının çocuklar için tehlike oluşturduğunu düşünürüm	2	0	6	10	99
Çocuğumu odada yalnız bırakmak zorunda kalırsam çevresine parmaklıklı oyun parkı gibi ortamlar oluşturmaya özen gösteririm	7	11	19	23	57
İlaç şişelerinin ağzını çocuğumun açamayacağı şekilde sıkıca kapatırım	1	5	1	19	91
Çocuğumun yataktan düşmesini engellemek için gerekli önlemleri alırım	0	1	8	21	87
Uzatma kablolarını kullandıktan sonra prizden çekerek ortadan kaldırırım	1	3	12	23	78
Kesici aletleri çocuğumun ulaşamayacağı yerlerde saklarım	0	3	5	14	95
Çocuğumun ulaşabileceği yerlerde içi su dolu kova, leğen tencere bırakmam	14	3	12	24	64
Evde veya bahçedeki zehirli bitkilerin çocuklar için tehlike oluşturduğunu düşünürüm	1	8	11	18	79
Çocuğumun emzik veya nazar boncuğunu çengelli iğne ile üzerindeki giysilere takarım	12	9	15	18	63
Çöpleri çocuğumun erişemeyeceği yerde saklarım	6	10	9	20	72
Çocuğumun banyo suyunun sıcaklığını derece veya dirsekle kontrol ederim	2	6	8	17	84
Yemek pişirirken çocuğumun mutfakta dolaşmasına izin veririm	15	23	31	22	26
Çocuğumun oyuncaklarını çabuk yanmayan maddelerden seçmeye özen gösteririm	13	12	24	23	45
Ütü,ekmek kızartma makinesi gibi elektrikli aletleri kullanırken çocuğumun ulaşamayacağı yerlere koyarım	6	3	7	11	90
Tuvalette çocuğumun düşmemesi için boyuna uygun tuvalet adaptörleri kullanırım	22	17	14	13	51
Boş kullanılan kutu ve plastik torbaları ortalıkta bırakırım	10	3	29	10	65
Fırın ve ocak üzerindeki tava tencere saplarını çocuğumun erişemeyeceği yönde yerleştirmeye dikkat ederim	0	0	7	28	82
Yeni emeklemeye başlayan bebeklerin çevresinde ağzına götürebileceği cisimlerin olmamasına özen gösteririm	0	1	6	25	85
İp, kemer ve naylon şeritlerin çocuğum için tehlikeli olabileceğini düşünerek erişebileceği yerde bulunmamasına özen gösteririm	1	2	5	38	81
Balkonların kenarlıkları ve aralıksız olmasına özen gösteririm	2	5	4	22	84
Çocuğuma oyuncak seçerken batıcı, kesici, delici ve küçük parçalı olmamasına özen gösteririm	1	3	5	15	93
Çocuğuma oyuncak alırken boyası çıkmayan maddeden yapılmış olmasına özen gösteririm	4	7	16	21	69
Evde bulunduğu zamanlarda bile balkon veya bahçe kapılarını kilitli tutarım	6	6	17	23	65
Pencerelere demir parmaklıklar veya benzeri engeller konulmasını sağlarım	16	9	16	17	59
Zehirli maddeleri çocuğumun kolayca ulaşabileceği yerlerde bırakmam	14	2	1	11	89
Çocuğum bir kaza geçirdiğinde onu cezalandırırım	5	7	17	16	72
Toplam	268	276	506	829	2801

Tablo 4. Katılımcıların bazı demografik özelliklere göre son 2 ayda ev kazası geçirme durumunun dağılımı.

Demografik özellik		Çocukların son 2 ayda ev kazası geçirme durumu		
		Ev kazası geçiren		P değeri
		n (%)	n (%)	
Anne yaşı	≤30 yaş	9(14.3)	54(85.7)	0.814
	>30 yaş	6(11.1)	48(88.9)	
Annenin öğrenim durumu	İlkokul ve altı	8 (21.1)	30 (78.9)	0.080
	İlkokul üstü	7 (8.9)	72 (91.1)	
Annenin yaşadığı yer	Kent	10 (10.1)	89 (89.9)	0.054
	Köy	5 (27.8)	13 (72.2)	
Annenin çalışma durumu	Çalışıyor	2 (9.1)	20 (90.9)	0.733
	Ev hanımı	13 (13.7)	82 (86.3)	
Ailenin gelir-gider oranı	Eşit	9 (11.5)	69 (88.5)	0.568
	Eşit olmayan	6 (15.4)	33 (84.6)	
Çocuk sayısı	1 tane	6 (15.8)	32 (84.2)	0.560
	2 ve üzeri	9 (11.4)	70 (88.6)	

TARTIŞMA

Ülkemizde yapılan çalışmalarda 0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazası sıklığı %15,5 ile %57,3 arasında bulunmuştur (11,12,13,14). Bu çalışmada, hatırlamaya bağlı hataları en aza indirebilmek için son iki ayda kaza geçirme durumu sorgulanmış ve ev kazası sıklığı %12,8 bulunmuştur. Bu sonuç son iki haftada geçirilen kazaları sorgulayan Karatepe ve arkadaşlarının çalışmasıyla benzerdir (12).

Ev kazaları konusunda yapılan araştırmalarda kazaların oluş şekli ve tiplerinin yaşa göre değişiklik gösterdiği bildirilmiştir. Bu çalışmada düşmenin en sık rastlanan kaza şekli olduğu görülmüştür. Birçok araştırmada da beş yaş altı çocuklarda düşmenin en sık kaza nedeni olduğu bildirilmiştir (12,15-19). Ancak çalışmamızda hastane başvurusu ve yatış gerektiren durumların daha az görülen kaza türlerine bağlı olduğu görülmüştür.

Dünya Sağlık Örgütü'nün raporunda hayatın ilk yaşından itibaren kazaların erkeklerde kızlardan daha fazla görüldüğü bildirilmiştir. Bu durum erkek çocukların aktivite düzeyinin daha fazla olmasına ve ebeveynleri tarafından daha az kısıtlanmalarına bağlanmıştır (20). Bu çalışmada da son 2 ayda ev kazası geçirenlerin %86,7'sini erkek çocuklar oluşturmaktadır. Bu bulgu ülkemizde daha önce yapılmış çalışmalar ile de uyumludur (11,12).

Çalışmada eğitim düzeyi "ortaokul ve lise" olan annelerin çocuklarında ev kazası geçirme sıklığı "üniversite" ve "ilkokul ve altı" olanlardan; eğitim düzeyi "üniversite" olanların ise "ilkokul ve altı" olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Yıldız Çiçekler C ve ark'nın çalışmasında ise ilköğretim mezunu annelerin ortaöğretim ve lisans mezunu annelere oranla ev kazalarına yönelik daha fazla güvenlik önlemi aldıkları saptanmıştır (21). Buna göre eğitim seviyesi arttıkça ev kazası saptanma oranının azaldığı tam olarak söylenememektedir. Annenin öğrenim düzeyi artmasına rağmen kaza sıklığının etkilenmemesi bizim çalışmamızda olduğu gibi Kılıç ve ark ile Lafta R.K ve ark'nın çalışmasında da bulunmuştur (12,22). Bu durum eğitim kurumlarının ev kazasıyla ilgili farkındalık yaratmak konusunda yetersiz olduğunu düşündürebilir.

Bu çalışmada annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği puan ortalaması 168,03 ($\pm 20,49$) bulundu. Ölçekten aldıkları puan ev kazası geçirmeyen çocukların annelerinde diğerlerine göre yüksek bulundu. Karatepe ve Akış'ın çalışmasında ölçek puanı ortalaması çocuğu ev kazası geçirmiş olanlarda 162,91 \pm 20,34; geçirmeyenlerde 169,22 \pm 18,91 olup çalışmamıza benzerdir (12). Çapık C ve ark'nın çalışmasında katılımcıların aynı ölçekten ev kazalarına yönelik verilen eğitimden önce aldıkları puan ortalaması 176,16 \pm 11,36 iken eğitim sonrası alınan puan ortalaması 185,47 \pm 7,86'a yükselmiştir (17). Bu durum kişilerin ev kazaları konusunda

deneyime sahip olması veya yeterli bilgi düzeyine ulaşmış gereken tedbirleri alarak ev kazalarını önleyebileceklerinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Lafta R.K ve ark, Tural ve ark. ile Alptekin ve ark'nın çalışmasında da benzer bulgular mevcuttur (13,22,23). Özmen ve arkadaşlarının çalışmasında ise çocukları son 1 yılda kaza geçiren annelerin ölçek puanları daha yüksek bulunmuş ve bu kazalar sonucundaki deneyimleri nedeniyle ölçekten daha yüksek puan almış olabilecekleri bildirilmiştir (11). Gündüz ve Aytekin'in çalışmasında ise ölçek puan ortalaması 179,74 \pm 12,91 bulunmuştur (14). Bu çalışmada puan ortalamasının bizim çalışmamızdan yüksek olması katılımcıların %50,5'inin lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip olmaları veya daha önce ev kazasından korunma ile ilgili eğitim almış olmaları olabilir.

Bu çalışmada yaşı 30 ve altında olan annelerin son 2 ayda ev kazası geçiren çocuklarının oranı %14,3 iken 30 yaş üstü olanlarda bu oran %11,1 olarak bulunmuştur. Annelerin aldıkları ölçek puanları değerlendirildiğinde ise ortalamalar birbirine yakın olmakla birlikte 30 yaş ve altı annelerin puan ortalamasının (168,32 \pm 21,7) Erkal S'nin çalışmasında da olduğu gibi genç annelerde 30 yaş üzeri annelerden (167,69 \pm 19,2) daha yüksek olduğu görülmüştür (19). Buna göre çocuğu daha fazla ev kazası geçirmiş annelerin daha çok genç annelerden oluştuğu; aynı zamanda ölçek puanlarının da daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum genç annelerin deneyimsizliği ile ilgili olabilir. Diğer bir ifadeyle anne yaşının ilerlemesiyle edindikleri deneyimler artarken; saptanan ev kazası sayısı da buna bağlı azalmış olabilir.

Bu çalışmadan farklı olarak Özmen ve arkadaşlarının çalışmasında 27 yaş ve üzeri annelerin ölçek puanı diğerlerinden yüksek bulunmuştur (11). Oladunjoye GO'nun çalışmasında da 30 yaş üstü annelerin ev kazaları hakkındaki bilgilerinin daha fazla olduğu bulunmuştur (18). İnce ve arkadaşlarının çalışmasında ise 30 yaş üzeri annelerin çocuklarının ev kazası nedeni hastane başvurularının daha genç annelerin çocuklarına göre 1,94 kat fazla olduğunu bildirilmiştir (24).

Çalışmada tek çocuğu olan anneler ile birden fazla çocuğa sahip annelerin kaza geçirme sıklıkları sırasıyla %32,5 ve %67,5 bulunmuştur. Erkal S'nin çalışmasına benzer şekilde tek çocuklu annelerin ortalama puanı birden fazla çocuğu olanlardan daha yüksektir (19).

Araştırmaya katılan annelerin çoğunun ev hanımı olması ve çocukların bakımıyla kendilerinin ilgilenmesi ev kazası görülme sıklığını etkilemiş olabilir. Araştırma sonuçları çalışmaya katılmayı kabul eden annelerin görüşleriyle sınırlıdır. Belirtilen sürede katılımcı annelerin sadece 117 tane olması araştırmanın diğer bir kısıtlılığıdır.

Araştırma sonucunda 0-6 yaş çocuğu olan annelerin %12,8'inin çocuğunun son 2 ayda ev kazası geçirdiği ve bunların %86,7'sinin erkek olduğu saptandı. Katılımcı annelerin 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeği'nden aldıkları puan; en düşük: 83, en yüksek: 200 ve ortalama 168,03 ($\pm 20,49$) olarak bulundu. 30 yaş ve altında olan anneler ile çocuğu son 2 ayda ev kazası geçirmiş olan annelerin ölçek puanları daha yüksek bulundu. Ev kazalarının önlenmesi için bilgi sahibi olmanın yanında; anne deneyimlerinin de etkili olabileceği düşünüldü.

Ev kazalarını önlemek için, başta çocuğa bakım veren kişiler olmak üzere tüm aile bireylerine ev kazalarına yönelik farkındalık kazandırılması gerekmektedir. Bu amaçla 0-6 yaş grubu çocuğu olan anne ve babalara belirli aralıklarla eğitimler verilebilir, evin her odası ve dış çevresi için alması gereken önlemler bir kontrol listesi şeklinde sunulabilir. Erkek çocukların kazalara daha eğilimli olmaları nedeniyle yakın takip edilmesi, kesinlikle hiçbir çocuğun gözetimsiz bırakılmaması gerektiği konusunda aileler uyarılmalıdır. Konuyla ilgili daha geniş çaplı çalışmalar yapılmalı ve sonuçları paylaşılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Bertan M, Çakır B. Halk Sağlığı Yönünden Kazalar. Halk Sağlığı Temel Kitabı. Ankara, Hacettepe Yayınları; 1997.
2. Çağatay Güler, Zakir Çobanoğlu. Kazalar ve Önlenmesi, Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi No:13. Ankara, 1994.
3. Home Accident Prevention Strategy & Action Plan 2004 – 2009. Department of Health, Social Services and Public Safety, (Erişim adresi: <http://www.injuryobservatory.net/wp-content/uploads/2012/09/Home-Strategy-2004-Home-Accident-Prevention.pdf>, Erişim Tarihi: ?)
4. World Health Organization, World report on child 2008 injury prevention, http://www.who.int/violence_injury_prevention/child/injury/world_report/en/ Erişim Tarihi: 15.11.2016
5. World Health Organization . Other injury topics. Web site. Available at: http://www.who.int/violence_injury_prevention/other_injury/en. Accessed October 28, 2016.
6. Frederick PP, Grossman R, Grossman D. Yaralanma Kontrolü. In: Ed.Behrman RE, Kliegman R, Jenson HB. Nelson Pediatrics 17. Edition, Türkçe Baskı 2007.
7. Turan T, Ceylan SS. 0-6 Yaş Grubu Çocukları Olan Annelerin Ev Kazalarını Önlemek İçin Aldıkları Güvenlik Önlemlerinin Aile Özelliklerine ve Son Bir Aydaki Ev Kazaları Sıklığına Göre Değerlendirilmesi. Sağlık ve Toplum Dergisi 2007; 17: 52-8.
8. Çok Paydaşlı Sağlık Sorumluluğunu Geliştirme Programı (2013-2023). T.C. Sağlık Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2014.
9. Turan T, DüNDAR SA, Yorgancı M ve ark. 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Ev Kazalarının Önlenmesi. Ulusal Travma Acil Cerrahi Dergisi 2010;16(6):552-7.
10. Çınar N, Görak G. "0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği"nin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Çocuk Formu, 2003; 6 (1): 22-7.
11. Özmen D, Ergin D, Şen N ve ark. 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması. Aile ve Toplum 2007; 3(12): 13-20.
12. Karatepe T U, Akış N. 0-6 Yaş Çocuklarda Ev Kazası Geçirme Sıklığı ve İlişkili Faktörler Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2013; 39: 165-8.
13. Büyük ET, Çavuşoğlu F, Teker E. Sıfır Altı Yaş Arası Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2015; 5(3): 17-22.
14. Gündüz G, AYTEKİN A. Annelerin Çocuklarını Ev Kazalarından Korumaya Yönelik Tutumları ve Etkileyen Faktörler. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi 2015; 5(3): 184-92.
15. Aggarwal R, Singh API, Aditya K. Pattern of Domestic Injuries in a Rural Area of India. The Internet Journal of Health 2009;11:1-6.
16. Bhandari DJ, Choudhary S. A Study of Occurrence of Domestic Accidents In Semi-Urban Community. Indian Journal of Community Medicine 2008;33(2):104-6.
17. Çapık C, Parlak Gürol A. Eğitimin Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Tedbirlerini Tanılama Yetilerine Etkisi. Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi 2014; 4(3): 87-94.
18. Oladunjoye GO. Mother's Education, Age and Knowledge about Home Accident Prevention among Preschool Children in Ilesa Metropolitan City: A Relational Approach. Journal of Education and Practice 2013;4(11): 221-7.
19. Erkal S. Identification of the Number Of Home Accidents Per Year involving Children in The 0-6 Age Group And The Measures Taken By Mothers To Prevent Home Accidents. The Turkish Journal of Pediatrics 2010; 52(2): 150-7.
20. Peden M, Oyegbite K, Ozanne-Smith J et al. World Report on Child Injury Prevention. World Health Organization, Switzerland, 2008.

21. Yıldız Çiçekler C, Konuk Er R , Alakoç Pirpir D ve ark. 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2012; 21(3): 157-74
22. Lafta RK, Al-Shatari SA, Abass S. Mother's Knowledge Of Domestic Accident Prevention Involving Children in Baghdad City. Qatar Medical Journal 2013; 17
23. Alptekin F, Uskun E, Kisioglu AN ve ark. Unintentional Non-Fatal Home Related Injuries in Central Anatolia, Turkey: Frequencies, Characteristics, and Outcomes. Injury 2008; 39: 535-46.
24. İnce T, Yalçın S, Yurdakök K. Çocukluk Çağında Ciddi Kaza Sıklığı ve Risk Faktörleri. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2014; 57:173-82.

Copyright of Konuralp Medical Journal / Konuralp Tip Dergisi is the property of Duzce University Medical School and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.